

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: H.C. Andersens Eventyr bd. VI kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Citation: Andersen, H. C.: "H.C. Andersens Eventyr bd. VI kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal", i Andersen, H. C.: *H.C. Andersens Eventyr bd. VI kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal*, C. A. Reitzel, 1990, s. 89. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hcaeventyr06val-shoot-idm139779802220032/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: H.C. Andersens Eventyr bd. VI kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Kasusændring i pronominer

II 312 *vor Herre faaer ikke Mange, som ham > han D*; IV 102 *som ham der > han der B og D*; IV 153 *Du venter gode Venner, bedre end mig > jeg D*; IV 208 *Nu skulle vi hane de, som agere > dem C*. Man afholder sig heldt fra at dømme om disse prekære varianter, hvorom se MD II 242 ff, men undrer sig ikke over at finde **D** på den (over)korrekte side.

Numerusmorfer

Til r-bøjning

I 71, II 75 *-knoppe*: MO *-knopper*; III 99 *Aaknappe* (dog uændret I 54): DO I 27 »(kun?) hos HCAAnd.«; II 24 *Culdquaste*: MO *-e*, som ifl. DO XI 909 nu kun er dial., mens *-er* er belagt fra 18. årh.; II 209 *Gjerdstavene*: MO *Stav(e)* bruges mest i pl. *Staver*, MO² (og HR) men ikke MO¹ har *Gjerdestaver*, begge har *Gjerdestage*, *-stave* til (ris)gærder; III 122 *Oldinge*: MO¹ *-e*, MO² og HR *-er* og *-e*, RO *-e*, MD II 105: *-e*, mod den alm. tendens i sproget til *-er* (hertil svarer *-er* > *-e*-tendensen i materialet DO XV 415). – Dette og det nærmestfølgende materiale repræsenterer jævnt hen en modernisering.

Fra r-bøjning

I 92, I 95 *Menneskerne*, se app.; II 21, II 115 *Nattergaler*: MO *-e*.

-e tilføjlet

II 257 *Toug*: MO *Toug, Touge*; II 147 *Trompeter* > *-re C*, nu indført i teksten med støtte i r: MO ikke angivet pl., HR *-e*.

-e bortfaldet

I 55 *Fiske*: MO begge; II 37 *Fjers*, 38 *Fjædre* > *Fjære* > *Fjer*, II 233 s.d.: MO se ovf., DO IV 1067; II 36 *Snaeflokke* > *-fnokke* > *-fnug* (MO) o.fl.st. (V 29 *-fnokkene r* > *-flokke A* > *-flokkerne B*, måske for at hindre forveksling med *flok* = skare, også hos SGr); II 21 *Stene*: MO begge med visse semantiske forskelle; II 268 *Springvande*: MO uden pl.; om vaklen i IV 121ff *Gletscher* se app.

Dualis

MO har *Øren*, sj. *Ører*, og *Øine*, (mest ældre) *Øien*, RO har *Øren* som

næsten forældet. Andersens spontane pl. har sikkert været *Ører*, *Øine*. I 104 og IV 51 sg. > moderne pl., II 96 *Ører* > *Øren A*², II 148 *Ører* > *Øren C* > *Ører D*, men II 234 *Ører* > *Øren D*.

Divers

II 144 *Bekjendtere* > *Bekjendte* (således HR); DO II 209 om vaklen i begge tal; II 260 *Dramaer* > *Dramer*: se MD II 114; II 319 *to eller fire Mænd A* > *Mand O*, modsat IV 99; III 22 *guldgulve krøllede Haar* > *-t, -t Haar*: se MO om *Haaret* som betegnelse for hovedhår, DSH III 203; II 283 *Kjøbstæder* > *-stæder*; MO begge, men 259 fejlagtigt *Stæder* > *Steder* (= byer). E: par exx. på vaklen mellem synkoperet og ikke synkoperet form findes: II 212 *Væsser* (ef V 72), 299 *Vordner*. Et fremmed morfem er fordansket V 132 *Tableaux k-o* > *Tableauer A*.

Numerusvexel

Det må forekomme uforholdsmæssigt at gengive og kommentere alle eksempler, især da de fleste skal ses i deres kontekst og i øvrigt må antages indført af forf.s hjælpere eller ved tilfældigheder under sætningen. Der henvises til stederne og kryttes et stikord til, hvor den stedfundne ændring med rimelighed kan karakteriseres stilistisk eller logisk. Ofte gælder rettelsen kun en eller et par udgaver, ikke alle senere.

Singularis til pluralis

I 28₃ *Pose ... Boghvedegryn ... den* > *dem*; 108₃ fejlrettelse; 177₁₃ **O** > **A**; II 44₁; 47₂₀; 65₂₃ se nedenfor pl. > sg. under I 71₂₂, ligeledes 84₂₀ *bytte Ring* > *Ringe* (attraheret af *Stæder*, DO XVI 1076 i pl.), IV 160₃₂ og V 174₁₆; 91₁₆; 161₁ *Øie* > *Øine*: jævnere stillag; 290₁₃; 297₅; III 149₁₃; 141 *alt Aandens Dygtige* > *flere af Aandens Dygtige*: konkretisering; 141₂₀ *Muur* > *Mure* lgl.; 165₁₃ *Fingeren* > *Fingrene*: konkret (og = **kr**); 197₃₆ lgl.; IV 99₁; V 45₂₁ *sit forgyldte Taarnspit* > *sine*: saglig rettelse, da talen er om Holsteinborg; 172₁₆ logisk; 174₁₈ distributiv singularis.

Pluralis > singularis

I 26₁ fejl; 30₃ fejlrettelse; 71₂₀ *Ædderkopper med Sølvkroner* > *Sølvkroner*: MD II 158: pl. talesprogsjærnere og sjældnere, flere Andersen-exx., jf. 79₃ og sg. > pl. under II 65₂₆; 78₂₃ korrektere; 129₃₁ egnet til overvejelse; 148₁₉ punktuelt mere logisk, men ud fra det flg. urigtigt;